

[Formanden.]

med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, be-
tragter jeg samtykket som givet. (Ophold).
Det er givet.

Man gik da til:

*Anden behandling af forslag til lov om
Danmarks erhvervsfond.*

(Første behandling findes i tidenden sp.
2318, udvalgets betænkning i tillæg B. sp.
521).

Der var stillet 15 ændringsforslag i be-
tænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stil-
let ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsfor-
slagene og spørgsmålet om lovforslagets
overgang til tredje behandling sættes til
forhandling under ét.

Lars M. Olsen: Der foreligger ikke nogen
enstemmig betænkning fra det udvalg,
der har været nedsat til behandling af for-
slag til lov om Danmarks erhvervsfond.

Ved første behandling havde man måske
grund til at forvente dette, idet såvel det
ærede medlem hr. Anker Lau som det
ærede medlem hr. Weikop erkendte, at
den højtærede handelsministers forslag i
meget stor udstrækning imødekom de øn-
sker, de to oppositionspartier havde med
hensyn til den kommende lovgivning på
dette område. Sidst disse ønsker havde
været fremsat var, da vi forlængede loven
om fremme af danske erhvervsinteresser.
Dertil kom, at lovforslaget bygger på en
saglig indstilling, som det særdeles sag-
kyndige udvalg, der var nedsat angående
revisionen af eksportkreditordningen, har
afgivet. Som bekendt var der i dette udvalg
en lang række meget fremtrædende erhvervs-
folk fra snart sagt alle betydende erhvervs-
områder.

Oppositionen har altså ikke kunnet slutte
op, i hvert tilfælde ikke i betænkningen,
om lovforslaget, men har derimod stillet
ændringsforslag, som den højtærede han-

delsminister og regeringspartierne af saglige
grunde har måttet afvise.

For det første viste ændringsforslagene
sig at lide af en lang række tekniske mangler.
Dette sidste hænger måske sammen med
den fart, der i øjeblikket synes at besjæle
oppositionen i retning af at fabrikere for-
slag. Det er nok muligt, at man i skyn-
dingen ikke har givet kvalitet og saglighed
den plads, som forslag i det høje ting nor-
malt har krav på. F. eks. vil den rente-
indtægt af kapitalen, som skal finansiere
udgifterne til eksport- og produktivitets-
fremmende foranstaltninger, slet ikke frem-
komme, for så vidt kapitalen på de ca.
220 mill. kr. skal indsættes i nationalbanken
som foreslået i oppositionens ændringsfor-
slag, af den simple grund, at nationalbanken
ikke modtager penge til forrentning, og
ifølge handelsministerens erklæring i ud-
valget har banken heller ikke i sinde at
gøre det i det foreliggende tilfælde.

Dertil kommer, at en selvejende institu-
tion, som man har ønsket at gøre Danmarks
erhvervsfond til, ikke som foreslået af de
to oppositionspartier vil kunne optages på
vore normale bevillingslove eller på stats-
regnskabet, og derved vil fondens virksom-
hed blive unddraget den bevillingsmæssige
kontrol, som forslagsstillerne har ønsket
og i deres ændringsforslag givet udtryk for
at de ønsker.

I øvrigt vil forslaget om at gøre fonden
selvejende også af andre grunde være
urealistisk eller forkert, bl. a. fordi eksport-
kreditrådet kommer ind på handelspolitiske
områder med visse politiske risici, som i
hvert fald næppe vil kunne opnå den for-
nødne dækning gennem ledelsen af en selv-
ejende institution.

Jeg har i øvrigt lagt mærke til, at for-
manden for Industrirådet, da han forleden
aflagde beretning og kom ind på den lov-
givning, vi i øjeblikket taler om, nok om-
talte loven om Danmarks erhvervsfond,
men ikke skænkede de to oppositions-
partiers særlige forslag den ringeste omtale.
Jeg ved ikke, om det er en ren og skær
forglemmelse, eller om der ligger andet bag
denne manglende interesse hos en tidligere
konservativ handelsminister for sit gamle
parti og det parti, som de konservative i
øjeblikket arbejder sammen med.

[Lars M. Olsen.]

Ideen at pålægge erhvervsfonden som selvejende institution pligt til at aflægge beretning og regnskab for folketingets finansudvalg er heller ikke i overensstemmelse med den sædvanlige praksis. De produktivitetsfremmende foranstaltninger vil efter oppositionens ændringsforslag få en meget stram og en meget usmidig arbejdsform, hvorfor handelsministeren også på dette punkt har måttet tage afstand fra forslaget. I sig selv er det også meget mærkeligt — det er for så vidt en opfindelse, som meget sjældent gøres her i tinget — at nedsættelsen af det udvalg, der er tale om, eksportkreditudvalget, skulle ske ved kongelig anordning.

Derimod har regeringspartierne af saglige grunde kunnet tiltræde, at udvalgets formand udnævnes af kongen, idet han bl. a. herigennem får en mere uafhængig og selvstændig placering i forhold til de erhvervsvirksomheder, der utvivlsomt vil henvende sig til ham i hans egenskab af formand for eksportkreditrådet. Han vil både sagligt og på anden måde stå stærkere, end hvis udnævnelsen kom direkte fra handelsministeren.

Vi var naturligvis i det høje ting forberedt på, at der sandsynligvis fra oppositionens side ville fremkomme ændringsforslag; bl. a. bebudede det ærede medlem hr. Anker Lau noget i den retning, da vi havde lovforslaget til første behandling, idet han luftede tanker, som var hentet fra det såkaldte fællesprogram. Hvis jeg ellers forstod ham rigtigt, var det jo hans tanke, at ud over det, at fonden skulle være en selvejende institution og altså administreres af erhvervene selv, skulle den også basere sin eksistens på privat garantikapital. Dette med den private garantikapital findes imidlertid overhovedet ikke i ændringsforslagene. Det skyldes ikke, at det er glemt i skyndingen, men det skyldes bl. a., at der ikke — og det fremgik allerede af betænkningen fra det udvalg, der var nedsat i forbindelse med eksportkreditordningen — kunne skåbes basis for en privat finansiering af disse eksportgarantier. Der er altså ikke tale om nogen ny opfindelse, der er gjort mellem første og anden behandling; det er noget, vi har vidst hele tiden.

Jeg skal gerne erkende, at det sikkert

sagligt set havde været bedre, om der kunne være skabt en fælles pulje omfattende fondens midler og private midler af en eller anden størrelse, hvorved disse midler kunne være gået op i en højere enhed. Men det bliver der altså ikke tale om, og det har vi sådan set hele tiden været klar over.

Jeg finder derfor anledning til klart og tydeligt at sige, at det lille fikse ændringsforslag om den selvejende institution selv sagt mangler noget fundamentalt og afgørende, nemlig den private garantikapital, og dermed er det stillede ændringsforslag uden egentlige saglige realiteter og uden dækning.

Til gengæld ved vi jo, at det samlede erhvervsliv med stor forventning ser hen til gennemførelsen af regeringens forslag med de garantier, der ifølge forslaget ydes til opnåelse af en øget eksport i fremtiden. Også den udbygning af det eksport- og produktivitetsfremmende arbejde, som regeringsforslaget tilsigter, har man fra adskillige sider i erhvervslivet tilsluttet sig under udvalgsarbejdet — ja, man har vel oven i købet lov til at sige, at mange af de deputationer, der besøgte os, meget gerne så, at flere midler blev stillet til rådighed. Det er i og for sig ikke ejendommeligt; man forstår godt, at de folk, der skal udføre dette arbejde, gerne vil have så rigelige og så store midler til rådighed som muligt. Men det ejendommelige ved denne sag er, at de partier, der herinde i tinget siges at repræsentere disse kredse, søger at indtage en anden holdning, en slags dobbeltstilling.

Jeg kommer i tanker om en revyvisse, der var fremme i København for et par år siden, og hvori det i refrænet hed: det er ikke det, at man gør det, men det er måden, man gør det på. Det forekommer mig, at det sikkert er måden, man gør det på i regeringsforslaget, som ikke rigtig behager oppositionspartierne, medens de dog sikkert ved den endelige afstemning vil indse det sagligt forsvarlige i at gennemføre lovforslaget.

Skal vi dømme efter de deputationer og andre, som vi har haft lejlighed til at stifte bekendtskab med, siden udvalget blev nedsat, må man tro, at loven på alle de forskellige områder vil få en ikke ringe betydning i tiden, der kommer. På Industrirådets møde i forgårs kunne formanden

[Lars M. Olsen.]

med tilfredshed konstatere, at vor industrieksport nu er ved at udgøre halvdelen af landets totaleksport, at den i øvrigt i det sidst afvigte år var steget med ikke mindre end 8 pct., og at produktionen nu har en værdi af 4,5 milliard kroner eller dobbelt så meget som for 6 år siden. Jeg tror, at alle i folketinget håber og venter, at denne fremgangslinje kan fastholdes og udbygges yderligere i de kommende år. Visse dele af dansk industri vil formentlig komme ud for skarp konkurrence, men det kvalitetsbegreb, der på så mange områder er karakteristisk for danske frembringelser, vil sikkert også i tiden fremover give os muligheder for placering på markeder, vi ikke før har været inde på; her vil loven om Danmarks erhvervsfond være en løftestang, ja, en forudsætning, kan man vel sige, idet man jo ikke kan forvente, at private virksomheder i særlig stor udstrækning vil kunne indlede forretninger på områder, der er præget af en vis risiko.

Jeg kan med disse ord anbefale det foreliggende lovforslag, og samtidig anbefaler jeg de ændringsforslag, som handelsministeren har stillet, og som er tiltrådt af regeringspartierne medlemmer af udvalget.

I samme forbindelse vil jeg gøre en enkelt bemærkning om det andet lovforslag, vi samtidig har til behandling.

Formanden: Vi behandler lovforslagene hver for sig. Det ærede medlem hr. Anker Lau har ordet.

Anker Lau: Må jeg lige gøre den bemærkning til det ærede medlem hr. Lars M. Olsen, der undrede sig over, at Industrirådets formand ikke i går havde beskæftiget sig med vore forslag, at han næsten skulle have overnaturlige evner for at kunne gøre det, eftersom betænkningen først blev omdelt sent i går eftermiddags eller måske først til morgen. Men det skal jeg nu lade ligge.

Jeg skal i øvrigt indlede med at beklage den mangel på samarbejdsvilje, som oppositionen har mødt i udvalget. Man har ganske vist talt meget om samarbejde og imødekommenhed, men så snart der var lejlighed til virkelig at vise vilje, ja, så gik det, som det er gået på en lang række andre områder, at så fandt man simpelt

hen en række argumenter frem, hvorved man blot havde til hensigt at afvise oppositionens forslag. Der har ikke været gjort noget forsøg på — og noget forsøg har ikke været muligt — at forene standpunkterne, selv om jeg for så vidt er enig med det ærede medlem hr. Lars M. Olsen i, at således som vi nu arbejder ud fra foreliggende forslag, skulle der have været mulighed for at samarbejde vore synspunkter til noget, vi kunne være blevet enige om; men end ikke dette forsøg blev gjort.

Således som lovforslaget er formuleret, giver det i virkeligheden så vidtgående bemyndigelser til den højtærede minister, at man næsten ikke forstår, at den højtærede minister ikke selv er en smule interesseret i, at disse bemyndigelser begrænses. Jeg skal straks komme tilbage til vore ændringsforslag, men jeg vil dog gerne i denne forbindelse nævne, at §§ 2 og 12 giver den højtærede minister bemyndigelse til uden begrænsning at bruge af fonden på de 218 mill. kr. til de i loven nævnte formål. Nok har ministeren naturligvis sagt i sin fremsættelsestale, at det i alt væsentligt drejer sig om renterne af fondens kapital, men det må ikke finde udtryk i loven, at det er sådan. Endelig knytter der sig også det spørgsmål dertil, om eventuelle fremtidige ministre med helt andre hensigter kan være bundet af den højtærede ministers udtalelser.

Den højtærede minister har også under hele sagen meget stærkt fremholdt betydningen af sin fuldkomne handlefrihed med hensyn til midlernes fordeling, skønt man dog i alt fald for de midlers vedkommende, som tænkes anvendt til produktivitetsfremmende foranstaltninger, måtte synes det indlysende såvel af hensyn til ministeren som af hensyn til de erhvervsgrupper, der nu engang skal nyde godt af disse midler, at der dog blev fastslået et vist rimeligt forhold mellem tildelingerne til de forskellige industrier. Men heller ikke på dette område har man kunnet finde den mindste imødekommenhed, og jeg må tilstå, at dette ikke har kunnet undgå at fremkalde forstærkede betænkeligheder hos os med hensyn til den høje regerings hensigter, da der her er tale om så løse og vidtgående bemyndigelser.

Ved første behandling nævnedes jeg, at vi måtte have klarhed over, om erhvervene og pengeinstitutterne selv kunne løse disse

[Anker Lau.]

problemer. Ministeren har i udvalget givet en redegørelse for de forsøg, der har været gjort i så henseende, og da hverken erhverv eller pengeinstitutter har ladet høre fra sig under sagens behandling, må man altså nu gå ud fra, at disse forsøg har måttet opgives. Ja, hvad andet har man så at gøre end at bygge videre på det grundlag, som lovforslaget nu engang giver os, og det er det, vi har forsøgt på. Da vi betragter dollarpuljens midler som erhvervenes eller i hvert fald borgernes penge, fandt vi det egentlig nærliggende i denne forbindelse at forsøge på i højere grad at ændre forslaget således, at eksportkreditrådet blev en mere selvstændig institution med en vis status som selvejende institution, men med ansvar over for folketinget. Det kan godt være, at der er noget usædvanligt i dette, men vi foretager så tit usædvanlige ting herinde, hvis vi i øvrigt synes, de er fornuftige, og med det formål har mit parti i samarbejde med det konservative folkeparti stillet en række ændringsforslag, som jeg nu ganske kort skal gennemgå.

Jeg skal ikke bestride, at der kan være visse tekniske mangler ved vore ændringsforslag, men vi har ikke kunnet få nogen hjælp eller vejledning og har heller ikke i hvert fald i den sidste tid haft så forfærdelig megen tid hertil. Men hvis der er vilje til et samarbejde herom, er der endnu tid mellem anden og tredje behandling, og derfor vil jeg, hvis der kun er rent tekniske mangler ved ændringsforslagene, gerne henstille til regeringspartierne og den højtærede minister at være os behjælpelige med at afhjælpe de tekniske fejl.

I ændringsforslag nr. 1 til § 1 fastslår vi, at det skal være „en selvejende institution kaldet Danmarks erhvervsfond“. Vi foreslår, at det sidste stykke i samme paragraf skal udgå, nemlig bestemmelsen om, at fonden bestyres af handelsministeren. Vi mener, at eksportrådet selv må bestyre fonden.

I ændringsforslag nr. 3 til § 2 foreslår vi, at fondens kapital skal indsættes i nationalbanken og forrentes af denne. Nu hører vi, at dette mener nationalbanken er umuligt og stridende imod almindelig praksis. Det er muligt, men hovedformålet for os er at få pengene anbragt et sted og få

dem forrentet. Er der vilje til at finde frem til en anden løsning, kan vi da tale om det, men det har man ikke villet være os behjælpelig med. Vi fastslår i samme paragraf, at udgifterne til eksport- og produktivitetfremmende foranstaltninger i henhold til kap. III skal afholdes af fondens renter. Det forekommer mig at være meget vigtigt, at det her klart siges, at ikke hele fonden kan bruges til dette formål, men kun renterne af den.

I ændringsforslag nr. 5 og nr. 8 til § 3 foreslår vi, at eksportkreditrådet nedsættes ved kgl. anordning, og at rådet selv vælger sit forretningsudvalg, dog således, at rådets formand udnævnes af kongen.

Vi foreslår endvidere § 3, stk. 6 — ændringsforslag nr. 9 — affattet således, at rådet årlig skal afgive beretning og regnskab og forelægge sit budget for det kommende år for folketingets finansudvalg, og naturligvis er det således, at eksportkreditrådet handler under ansvar for den risiko, som staten har.

I § 3, stk. 7, 1. linje — ændringsforslag nr. 10 — ændrer vi ordet „fastsætter“ til „godkender“. Det er altså efter vort forslag ikke ministeren, der fastsætter disse ting, som er nævnt i denne paragraf; efter vort forslag skal ministeren godkende de ting, som rådet forelægger ham. Det samme gælder bestemmelsen i ændringsforslag nr. 11 til § 11, den er af samme karakter.

I § 12 skriver vi i vort ændringsforslag nr. 12 foran de formål, der i øvrigt er nævnt i loven: „Efter retningslinjer fastsat af eksportkreditrådet kan der af fondens renteindtægt ydes tilskud til følgende formål:“.

§ 12, stk. 2 — ændringsforslag nr. 14 — foreslår vi affattet således: „De til administrationen af fornævnte foranstaltninger fornødne udvalg nedsættes af eksportkreditrådet efter forhandling med de interesserede erhvervsorganisationer“. For så vidt er der ikke heri nogen forskel på vort forslag og regeringens. Hvis man mener, der skal en særlig sagkundskab ind i disse udvalg for at kunne disponere efter deres formål, vil rådet også kunne tilvejebringe den samme sagkundskab.

Det er, hvad vore ændringsforslag går ud på, og som sagt, hvis der er vilje til forhandling og det kun er tekniske ting, der

[Anker Lau.]

er i vejen, vil jeg håbe, man vil være os behjælpelig med at bringe dette i orden mellem anden og tredje behandling.

Om de ændringer, som flertallet har foreslået, skal jeg blot sige, at de i hvert fald på et enkelt område falder sammen med vore, idet formanden også efter flertallets mening skal udnævnes af kongen. Spørgsmålet om en repræsentant i rådet for visse funktionsgrupper og tilføjelsen af ordet „fiskeri“ i § 12, stk 1, litra d, har vi ikke noget imod, men vi ønsker endnu en gang mellem anden og tredje behandling at drøfte den underrepræsentation, som såvel landbruget som handelen efter vor mening har i rådet.

Det, der vel stærkest har optaget udvalget og været det væsentlige i erhvervenes henvendelser til udvalget, har vel været forslaget § 12, stk. 1, litra d, der drejer sig om fordelingen af midler til produktivitetsfremmende foranstaltninger. Vi har slutte- lig, selv om disse ting vel efter almindelig opfattelse egentlig ikke hører hjemme i denne deciderede eksportlov, ment det rigtigt foreløbig at lade dem stå der, men vi har ønsket en vis beløbsramme fastsat i loven samt fastslået, at midlerne skal fordeles nogenlunde i samme forhold mellem de grupper, som hidtil har fået midler til produktivitetsfremmende foranstaltninger. Dette har man altså også afvist, og vi kan ikke gøre andet her og i betænkningen end at henstille til den højtærede minister, at dette finder sted.

Hele produktivetsproblemet er vel en opfindelse, man har gjort efter krigen, og efter at der blev stillet visse midler til rådighed, men der er vel på dette som på så mange områder en hel del børnesygdomme, som skal overvindes. En rationalisering af hele dette område, så der fandt en vis ligestilling blandt erhvervsgrupperne sted og overlapninger kunne undgås, vil vel nok før eller siden være på sin plads. Der er næppe tvivl om, at produktiviteten ville fremmes på en billigere og bedre måde, hvis en sådan rationalisering fandt sted. Jeg vil understrege, at målet naturligvis må være, at det skal gøres billigere og bedre, og at princippet fremdeles, som det også hidtil har været, er hjælp til selvhjælp.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale det høje ting at stemme for de ændringsfor-

slag, som under numrene 1-5, 8-12 samt 14 og 15 er stillet af mit parti og det konservative folkeparti.

Weikop: Det ærede medlem hr. Lars M. Olsen kritiserede vore ændringsforslag og sagde, at de led af tekniske mangler, som formentlig måtte skyldes vore hektiske bestræbelser for at få stillet forslag. Jeg tror ikke, det ærede medlem skulle være kommet med den bemærkning. Vi kunne nemlig have fået al den tekniske bistand, vi ønskede; den ville den højtærede handelsminister have stillet til vor rådighed. Vi sagde udtrykkelig, at vi ikke ville hænges op på tekniske mangler, men at vi ville have ændringsforslagene undersøgt i handelsministeriet. Imidlertid var der ikke nogen grund til at ulejlig handelsministeriet med at gå materialet teknisk nøje igennem. Vi kunne have ladet det gøre, så havde der ingen tekniske mangler været, for jeg er helt sikker på, at det høje ministerium ville have hjulpet os i så henseende og i alle henseender. Det har jeg gerne villet sige her til indledning, for jeg synes ikke, det kan stå uimodsagt, at vi har stillet ændringsforslag, hvori der er tekniske mangler. Vi kunne altså oven i købet have fået handelsministeriets bistand, men afstod derfra for ikke i sidste øjeblik at sinke behandlingen af lovforslaget.

Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Lars M. Olsen siger, at vi ved første behandling havde megen sympati for sagen, og ikke alene sympati, men vi mente det rigtigt, at der var en lovgivning om eksportfremmende foranstaltninger. Det understregede vi stærkt og udtalte, at der burde være eksportgarantier i det omfang, som man må anse for både påkrævet og forsvarligt. Vi var da også helt enige i, at den måde, hvorpå der hidtil er ydet eksportgarantier, har virket tilfredsstillende, idet, som vi alle ved, staten ikke har lidt noget som helst tab derved, men der er tværtimod blevet opsamlet et fond på ca. 20 mill. kr. Det er noget, som — og det har den højtærede minister mange gange understreget — er sket ved hjælp af de ydede eksportpræmier og også ved den renteaftkastning, de opsamlede eksportpræmier har tilvejebragt. Det vil kort og godt sige, at den hidtidige eksportgarantiordning har hvilet i sig

[Weikop.]

selv og også dækker eksportudvalget, og set ud fra de erfaringer, vi således har gjort igennem årene, forekommer det mig at være ret naturligt, at vi nu gennem vore ændringsforslag, som det ærede medlem hr. Anker Lau har gjort så nøje rede for, har ønsket at fortsætte og udbygge denne linje, således at eksportgarantiordningen kommer til at virke endnu mere selvstændigt, med andre ord at den bliver en selvejende institution. Det forekommer os, at alle forhold taler for at løsrive eksportgarantiordningen fra statens direkte administration, dog således at der var et vist tilsyn; man kunne derved undgå, at det blev et statsorgan, og man kan jo ikke undvære kontorer. Jeg ved godt, at man nu skal etablere, fordi man sidder oven på hinanden i handelsministeriet; man skal dog i byen og leje et par etager; der skal være direktører og kontorchefer og alt det. Man slår syv kors for sig, når der er tale om et erhvervsdirektorat, men man kunne måske nok i nogen grad have løsrivet administrationen fra staten.

Eksportkreditrådet bør være en art selvejende institution med den støtte fra staten, som, alle forhold taget i betragtning, må anses for påkrævet. Den er påkrævet, fordi man ikke kan forlange, at andre skal påtage sig garanti for, at politiske forhold i en debitors hjemland ikke hindrer overførsel af betalinger til Danmark. I sådanne tilfælde er der jo ikke tale om danske eksportørers egoistiske interesser, men om, at Danmark må have interesse i at være med til at formidle en eksport, der kun kan komme i stand, dersom staten yder bistand og en vis garanti. Jeg vil atter understrege, at vi med de erfaringer, vi har høstet gennem årene, har haft glimrende lejlighed til at skabe det organ, som vi har foreslået.

Trekanten har ikke villet være med her til, og man kunne jo nok i betragtning af det radikale venstres og retsforbundets liberalistiske tilbøjeligheder spørge, hvorfor disse to partier ikke rigtig har villet være med. Svaret må vel være, at hverken det

radikale venstre eller retsforbundet har formået at overmande den store og stærke socialistiske partner, og når man nu har hørt det ærede medlem hr. Lars M. Olsens tale, kan man måske bedre forstå det. Man er altså i stedet for gået kompromisets vej, for der er jo en liberalistisk islæt i den højtærede ministers forslag, idet man har givet eksportkreditrådet mere vidtgående beføjelser, end det tidligere har haft. Efter vor mening er man imidlertid standset på halvvejen.

Nu kan man naturligvis — det var det ærede medlem hr. Lars M. Olsen inde på — flot sige, at erhvervene kan jo bare komme med pengene, det har jo stået erhvervene frit for selv at skabe en organisation. Men man ved jo udmærket, at erhvervene ikke er i stand til at etablere en ordning, uden at staten, hvor særlige forhold taler derfor, medvirker og yder garanti. Det er i øvrigt mit indtryk — det kan være forkert, men det er altså mit indtryk — at den højtærede handelsminister heller ikke ved de vistnok meget korte forhandlinger, han har ført, har været meget ivrig for, om jeg så må sige, at være fødsels-hjælper eller søge at få gennemført en mere selvstændig institution.

Man kan også spørge: hvorfor siger man nu ikke til erhvervene i denne situation, at det skal være alt eller intet, når staten dog på mange andre områder gerne vil støtte eksportfremmende formål? Hvorfor vil man sætte denne grænse, når erfaringerne har vist, at staten ikke har lidt tab ved den hidtil bestående garantiordning?

Så vidt jeg kan skønne, har vanskelighederne for ministeren og vel også for retsforbundet og det radikale venstre været, at man vil benytte eksportkreditfondens midler til andre formål end til sikkerhed for de tab, der eventuelt kan opstå ved eksportgarantiordningen. Man vil jo ifølge ministerens forslag anvende eksportkreditfondens renteafkast til formål, der i egentligste forstand er eksportgarantiordningen ivedkommende. Men går man ind for den

[Weikop.]

tanke — og det har vi jo egentlig affundet os med i vore ændringsforslag — forekommer det os til gengæld ganske rimeligt, at midlerne fordeles ved eksportkreditrådets medvirken, så at eksportkreditrådet ved hjælp af udvalg, måske ganske tilsvarende udvalg, som den højtærede handelsminister vil betjene sig af, formidler og fordeler pengene til eksport- og produktivetsfremmende formål.

Den højtærede handelsminister har jo slået fast, at der ikke kan fordeles flere penge til eksport- og produktivetsfremmende foranstaltninger end renteaftkastet af dollarpuljen på ca. 200 mill. kr. og eksportfonden på ca. 20 mill. kr., og da finansministeren, efter hvad der foreligger for os, jo ikke vil yde højere rente end $3\frac{1}{2}$ pct. af de 220 mill. kr., vil det sige, at der skulle være ca. 7,7 mill. kr. til rådighed. I både den højtærede ministers fremsættelsestale og den store betænkning angående eksportfremmende foranstaltninger regnes der med, at der skal bruges ca. 7 mill. kr. til eksportfremmende foranstaltninger — måske ikke straks, men på længere sigt; det vil altså sige, at der skulle være mindre end 1 mill. kr. tilbage til produktivetsfremmende foranstaltninger, et meget beskedent beløb i betragtning af de krav, der stilles af erhvervene.

Jeg tror, den højtærede minister må gøre erhvervene klart, at det er meget beskedne midler, der gennem denne lov stilles til rådighed for produktivetsfremmende foranstaltninger. Ligesom ved første behandling vil jeg gerne spørge den højtærede handelsminister: er det meningen, at der af disse få midler ligesom tidligere ved counterpartfunds skal ydes tilskud til Danske Husmødres Forbrugerråd, Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger, højskoler, organisationer, der har økonomisk basis og styrke til selv at klare deres problemer? I øvrigt er det understreget ved forhandlingerne, at der skal være tale om hjælp til selvhjælp, for så vidt angår produktivetsfremmende foranstaltninger.

Man må erindre, at det er skatteydernes penge, der bruges til tilskud til disse formål. De renter, der ydes, er en direkte udgift for statskassen, hvilket tydeligt fremgår af,

at der aldrig tidligere har været denne udgift, fordi staten aldrig nogen sinde har forrentet dollarpremieringspuljen. Det er vel ikke for meget sagt, at spørgsmålet om renter i nogen grad hviler på en fiktion. Det, der sker, er ganske simpelt dette, at man flytter nogle penge fra den ene konto til den anden, og det er penge, som stort set bilkøberne har betalt, dengang man solgte — det er vel ikke for meget sagt — en slags sort valuta, som staten søgte at tiltuske sig en fortjeneste på.

Men samtidig undrager man eksportkreditfonden midler og putter dem over i Danmarks erhvervsfond. Jeg synes ikke, det er særlig tiltalende; vort forslag om den selvejende institution ville langt, langt bedre kunne tilgodese berettigede interesser, også fordi det måske senere ville blive lettere at give erhvervene en chance for helt og fuldt og uafhængigt af staten at overtage risiko og byrder under former, som ville virke, tror jeg, tilfredsstillende både for erhvervene og for skatteborgerne.

Sjældent har anvendelsen af midler, altså i realiteten anvendelsen af skatteborgernes penge, hvilet på et så løst grundlag som ved det af ministeren fremsatte forslag. For vel er der her tale om en bemyndigelse, men forud er der ikke skabt klarhed over, hvilke produktivetsfremmende foranstaltninger det er hensigten at yde støtte til. Jeg kan godt forstå, at man ikke kan gå i enkeltheder, men det var ønskeligt at få det i store træk. Det er blot erhvervenes ønsker, der foreligger summeret op, men intet som helst om, hvilke ønsker den højtærede minister kunne tænke sig at tilgodese eller imødekomme. Der foreligger intet i så henseende, heller ikke noget specielt. Det eneste, der foreligger, er, at man regner med, at der skal anvendes de midler, der skal anvendes til eksportfremmende formål. Det ved man nogenlunde hvad er, for det findes der en stor betænkning om. Men naturligvis kan den højtærede minister også skære noget væk, hvis det skulle passe ham. På et så løst grundlag — jeg ser bort fra de eksportfremmende foranstaltninger, idet jeg må erkende, at der foreligger en bog på 80 sider derom — giver flertallet altså bemyndigelsen fra sig. Det er ret ubegribeligt, at det kan lade sig gøre, ganske særlig når

[Weikop.]

det drejer sig om den højtærede handelsminister, hvis parti altid i denne sal påberåber sig den meget store saglighed.

Man kan vel uden overdrivelse sige, at den højtærede handelsminister har afvist alt. Ministeren vil ikke være med til en maksimering af de enkelte garantier, han vil ikke være med til en maksimering af garantiernes løbetid, han vil ikke være med til at fastsætte, hvor stor eksportørernes egen risiko skal være. Intet af alt dette måtte stå i loven, til trods for at man naturligvis kunne sætte så vide rammer, at administrationen ikke af den grund ville blive usmidig. Det har kunnet lade sig gøre i anden lovgivning, men her vil man ikke. Der er efter min mening tale om en afvisning over det hele, og det til trods for at garantierne — garantier for lån, der kan ydes efter loven — er langt mere vidtgående, end de tidligere har været. Dér har vi ingen erfaring at støtte os til. Det kan vel derfor ikke undre, at vi har foreslået at skabe en selvejende institution med ansvar over for staten og folketinget gennem finansudvalget.

Der er et punkt, jeg allerede har været inde på, hvor den højtærede minister selv har sat grænser for sin bemyndigelse. Det vil jeg gerne gentage, fordi jeg nødig vil have, at der fremover skal opstå misforståelser; jeg ved, at den højtærede minister er meget ked af det, hvis der opstår misforståelser, og meget interesseret i at undgå sådanne misforståelser. Derfor vil jeg gerne slå denne begrænsning fast ved med formandens tilladelse at citere, hvad den højtærede handelsminister skriver i en besvarelse af 14. marts 1960, fremsendt til udvalget den 15. marts 1960. Der er et afsnit sålydende:

„Med hensyn til det i bemærkningerne anførte om, at fondens administration skal kunne dækkes af indtægten fra risikopræmierne, bemærkes, at det er hensigten, at udgifterne til de eksportfremmende og produktivitetsfremmende foranstaltninger, herunder også administrationsudgifterne, skal dækkes inden for fondens årlige rentetilskrivninger, medens den risikopræmie, der opkræves i forbindelse med ydelse af eksportkreditgarantier m. v., er tænkt at skulle have en sådan størrelse, at den i det

lange løb kommer til at modsvare de tab, som fonden lider gennem ydelse af garantier, ligesom de med rådet direkte forbundne udgifter skal dækkes af præmieindtægter (honorarer, rejser m. v.).“

Dermed er det slået fast, at den højtærede handelsminister kun vil kunne anvende rentetilskrivningerne til eksportfremmende og produktivitetsfremmende foranstaltninger. Selv om den højtærede minister kun kan disponere inden for en sådan beløbsmæssig ramme, så nærer vi — ja, jeg holder ikke meget af at sige det — alligevel ikke nogen overdreven tillid til, at den højtærede minister vil formå at skille klinten fra hveden, at den højtærede minister vil have kræfter og mod til at sige nej til krav, der kommer f. eks. fra regeringsvenlig side, fra kolleger eller fra andre, sige nej til dem, der beder om støtte til formål, der vel kan være gode og udmærkede, men hvor de pågældende i og for sig godt kan klare problemerne selv. Jeg ved f. eks. ikke, om den højtærede handelsminister vil yde yderligere tilskud til udstillingen i New York, hvis denne lov gennemføres hurtigt, skønt der allerede er givet penge af finansudvalget. Jeg ved heller ikke, om den højtærede handelsminister vil svare herpå, men det kunne være interessant, når vi nu taler om denne bemyndigelse, at høre den højtærede ministers mening herom.

I det lovforslag om lån og garantier til visse erhvervsvirksomheder, som skal behandles senere i dag, er der en revisionsbestemmelse, der siger, at loven skal optages til revision i folketingsåret 1961-62. I dette lovforslag er der ingen revisionsbestemmelse, og det forekommer mig at være en fejl. Den højtærede handelsminister vil ikke foreslå en revisionsbestemmelse under hensyn til, at erhvervene dog må kunne regne med i en årrække at være sikre på at få visse midler i hænde. Jeg vil dog mene, at uanset at der ikke er nogen revisionsbestemmelse — hvad vi som sagt mener der bør være — er den højtærede minister ikke beføjet til at give tilsagn om tilskud ud over de midler, der står til rådighed det enkelte år. Ellers falder også det, den højtærede minister siger, at man altid kan tage loven op til revision, hvis man ønsker det, ganske til jorden.

Jeg skal om venstres og de konservatives

[Weikop.]

ændringsforslag sige — uden i øvrigt at komme nærmere ind på dem — at efter vor opfattelse giver de klare linjer vedrørende lovens administration. Man ville da være sikker på, at der ikke løbes nogen risiko, som må anses for absolut uforsvarlig, eller træffes dispositioner, der med rette vil være kritisable. Samtidig indebærer ændringsforslagene, at den højtærede handelsminister fritages for det pres, han kan komme ud for, og som måske kan føre til en mindre hensigtsmæssig udnyttelse af forhåndenværende midler, og navnlig — hvad jeg lægger uhyre stor vægt på — frier det den højtærede handelsminister for et ansvar, som jeg tror han også gerne selv vil være fri for. Vi har altså efter vor mening gjort alt for at lette den højtærede handelsminister og regeringen, og vi håber til det sidste på alligevel at opnå nogen støtte fra de to partiers medlemmer, der måske ikke lige ønsker at sejle i den mere socialdemokratiske del af regeringens kølvand.

Hvad angår de ændringsforslag, som er stillet af flertallet, kan jeg slutte mig til det, som det ærede medlem hr. Anker Lau sagde for et øjeblik siden.

A. C. Normann: Det ærede medlem hr. Weikop havde en bemærkning til sidst om de partier, der vel ikke ønskede at sejle i det socialdemokratiske kølvand eller den socialistiske idé's kølvand; sådan noget lignende lød bemærkningen. Jeg vil gerne sige, at jeg ønsker ikke at sejle efter den kurs, men det undrede mig meget, da jeg lyttede til de to oppositionstaler her i dag, at man forsøger på at gøre det foreliggende lovforslag til et lovforslag, der går i den retning, som det ærede medlem hr. Weikop antydede. Jeg har den opfattelse, at dette lovforslag er gået i den anden retning, i den retning, som de to ordførere, de ærede medlemmer hr. Anker Lau og hr. Weikop, plejer at repræsentere her i salen. Derfor havde jeg håbet — og jeg har ikke helt opgivet håbet, fordi jeg ikke har hørt nogen af de to ordførere sige, at de ikke vil stemme for lovforslaget ved den endelige afstemning — at de med glæde havde kunnet slutte sig til det.

Indholdet af de henvendelser, udvalget

har modtaget, siden det blev nedsat, har vist en meget betydelig interesse for denne lovgivning fra det private erhvervslivs side. Det gælder både den udvidede garantiordning vedrørende eksportkreditterne og forslagens kapitel III angående produktivitetsfremmende og eksportfremmende foranstaltninger. Det er en naturlig ting, at der har været mange gode forslag med hensyn til anvendelsen af de beløb, der er beregnet til de sidstnævnte formål, renten af den nye fond. Oppositionen har ment det rigtigt at fastslå, at disse beløb burde fordeles i nogenlunde samme forhold som det, der gjaldt for de Marshallmidler, der hidtil har været anvendt til fremme af produktiviteten. Jeg for min del tvivler om, at det hidtidige grundlag vil være det rette i al fremtid og det, som vi bør forsøge at fastlægge ved denne behandling.

Det, det gælder om, er jo, at ordningen administreres smidigt nok, at pengene kommer til at gøre den størst mulige nytte for produktivitetsøgning og for eksporten, og man kan meget godt tænke sig, at opgaverne i så henseende kan skifte fra år til år. Jeg mener dog, at det vil være ønskeligt, at en del af midlerne ydes på en sådan måde, at de pågældende erhvervsområder kan regne med dem i en vis periode. F. eks. har man i landbruget lagt megen vægt herpå bl. a. for at kunne sikre visse personer en aflønning i en vis periode, da det ellers ville være vanskeligt at få de rigtige personer til at forestå disse vigtige funktioner.

Hvad angår det ærede medlem hr. Weikops bemærkninger om en revisionsbestemmelse, synes jeg, det ville være uheldigt at indsætte en sådan, medmindre den periode, i hvilken loven skulle gælde, alligevel blev så lang, at det ville være at opfatte som meningsløst overhovedet at indsætte en revisionsbestemmelse, fordi en sådan bestemmelse ville gøre det vanskeligere for ministeren og dem, som skal administrere lovgivningen, at give et tilsagn for en periode om visse midler. Ganske vist er der for finanslovens vedkommende på en lang række områder tale om midler, der ydes kun for et år ad gangen, men de ydes på en sådan måde, at de pågældende år efter år venter at få dem. Hvis det ligefrem understreges, at loven kun skal gælde i det og det

[A. C. Normann.]

tidsrum, vil man være mere tilbøjelig til at afskære ministeren fra at give sådanne tilsgagn til erhvervene, og der har meget stærkt været lagt vægt, ikke mindst fra husmandsforeningernes og landboforeningernes side, men, så vidt jeg forstår, også fra håndværker- og købmandsstændens side, på, at der bliver adgang til at sikre visse minimumsbeløb for en periode. I øvrigt er det jo et meget beskedent beløb, der foreslås til disse formål, og når ordningen har virket en tid, tror jeg, man bør overveje, om ikke beløbet burde blive lidt større end det, man har tænkt sig at starte med. Der har her været nævnt en rente på $3\frac{1}{2}$ pct. af fonden, svarende til mellem $7\frac{1}{2}$ og 8 mill. kr.

De andre af handelsministeren foreslåede ændringer kan det radikale venstre slutte sig til. Det gælder naturligvis særlig det forslag, jeg antydede ved første behandling: at funktionærerne, den tredje part på arbejdsmarkedet, skulle være repræsenteret i eksportkreditrådet, men det gælder også forslaget om, at fiskeriet kommer med blandt de erhverv, der i henhold til lovforslagets § 12 kan komme til at nyde godt af midlerne til produktivitetsfremmende foranstaltninger.

Den principielle berettigelse af den grundtanke, der ligger bag oppositionens forslag om at gøre fonden til en selvejende institution, kan man jo altid diskutere. Nu spørger det ærede medlem hr. Weikop lidt inkvisitorisk, om de to mere liberale partier i regeringen nu har anstrengt sig for at få det store socialdemokrati med på oppositionens tankegang i så henseende. Jeg er i den situation at måtte erkende, at jeg ikke har gjort mig den mindste anstrengelse for at forsøge at overtale socialdemokratiet til at gå med til noget sådant. Jeg synes ikke, at det forslag, der er fremsat, og hele den måde det fremkom på, tydede på, at man burde tillægge det stor vægt, betragte det som et forslag, oppositionen virkelig ønskede gennemført. Dels fremsattes det så sent — hvad også fremgår af det, det ærede medlem hr. Anker Lau for lidt siden i anledning af hr. Rytters manglende interesse for oppositionens forslag sagde som svar til det ærede medlem hr. Lars M. Olsen — at dets mange tekniske og juridiske

konsekvenser ikke kunne overskues, dels var det vel ikke særlig afgørende, om man kaldte fonden selvejende eller ikke, når midlerne ved dens tilvejebringelse hidrører fra offentlige kilder.

Det afgørende er 2 ting: for det første, at staten under alle omstændigheder også efter oppositionens forslag beholder ansvaret og risikoen for de garanterede beløb ud over det beløb, som henstår i den fond, der er til rådighed. For det andet, at det offentlige skal forrente beløbet, modsat hvad der hidtil er sket gennem alle årene.

Nu da vi nogle gange har diskuteret, om der her er tale om offentlige, halvoffentlige eller private penge, og hvem der egentlig ejer midlerne fra dollarpræmieringen — de andre 17-18 mill. kr. er der ikke tvivl om, dem ejer staten — var det interessant at høre det ærede medlem hr. Weikop sige rent ud, det er skatteydernes penge, det er skatteyderne, der skal betale denne forrentning. Ærligt talt, det er ikke underligt, hvis nogen spørger: hvad bliver der egentlig tilbage af det private initiativ, man her vil varetage? Hvad er det for en form for selvejende institution, når man anvender skatteydernes penge dertil? Vi skal nu om lidt drøfte et andet lovforslag om lån og garantier til visse dele af erhvervslivet, og jeg kender det konservative folkepartis stilling fra diskussioner gennem en lang årrække, hvori man meget stærkt har vendt sig imod enhver tanke om at anvende skatteydernes penge til lån, endsiges tilskud til private formål. Men her taler det ærede medlem hr. Weikop, det konservative folkepartis ordfører, på en næsten selvfølgelig og forstående måde om, at det er skatteydernes penge, der skal anvendes til erhvervsmæssige formål, uanset at man altså foretrækker at kalde denne institution for selvejende.

Hvad der endelig yderligere taler for, at forslaget ikke har så forfærdelig stor vægt og slet ingen interesse i den principielle diskussion om liberalisme eller socialisme, er, at det er hensigten, at fonden skal administreres af erhvervslivets egne folk.

Må jeg endelig sige angående oppositionens ændringsforslag, at tanken om, at nationalbanken skulle give sig til at forrente de pågældende beløb, tror jeg ikke man har indhentet bankens sanktion til eller

[A. C. Normann.]

overhovedet overvejet ret meget, før man fremsatte sine ændringsforslag. Den er — og det forstod jeg det ærede medlem hr. Anker Lau var inde på — i strid med al hidtidig sædvane, og jeg forstår ikke, at den tanke har kunnet opstå. Enten vil der ad den vej blive påført nationalbanken en ny udgift — en udgift, der i virkeligheden betales af statskassen, fordi nationalbankens overskud hvert år indgår i statskassen — eller også må hensigten være, at nationalbanken på en eller anden måde skal skaffe sig kompensation for denne udgift, f. eks. ved at sætte pengene i obligationer, og til en sådan større udpumpning af penge er tiden ikke inde.

Jeg skal med disse motiveringer og ud fra de anførte grunde anbefale, at man ikke støtter oppositionens ændringsforslag, og skal anbefale, at man stemmer for regeringsforslaget og ministerens ændringsforslag hertil her ved anden behandling. Jeg gør det med så meget større glæde, som vi i det radikale venstre betragter dette lovforslag som et meget vigtigt led i dansk erhvervs politik netop i denne skæbnessvangre periode. Jeg tror, dette forslag sammen med det næste forslag, der skal til behandling, vil bidrage stærkt til, at vort erhvervsliv straks fra den nye tilstands begyndelse kan blive placeret sådan i den internationale konkurrence, at det har begrundet forhåbning om varigt at kunne klare sig. Det er livsvigtigt, at udgangspositionen bliver så god som muligt. Enhver svækkelse af statens støtte til det private erhvervsliv bør undgås i det tidehverv, vi er inde i, og hvis hoveddato er den 1. juli i år.

Niels Andersen: Da der allerede nu er talt mange ord om de foreliggende problemer, skal jeg forsøge ikke at komme med gentagelser.

Det ærede medlem hr. Weikop gav udtryk for, at det forslag, vi her behandler, har en liberalistisk islæt, og det ærede medlem hr. Anker Lau talte om, at der ikke var nogen stor afstand mellem det, vi er kommet frem til, og det, man ønsker fra venstres og konservativ side. Det er jo også en realistisk vurdering af de problemer, der foreligger. Jeg havde nær sagt, at når der alligevel bliver talt så meget, er det vel,

fordi man vil prøve at sætte et alternativ op over for den politik, som bliver ført af regeringspartierne. Man føler det vel efterhånden som en pligt ved enhver sag at opstille et sådant alternativ, enten det så er sagligt eller ikke sagligt betonet.

Dér hvor de divergerende opfattelser særlig kommer til orde, er med hensyn til spørgsmålet selvejende institution. Det er offentlige midler, der skal anvendes som grundlag for en sådan institution, og når vi fra mit partis side giver tilslutning til det lovforslag, den højtærede handelsminister har fremsat, er det ikke, fordi vi mener, at spørgsmålet om, hvorvidt det er mere eller mindre liberalistisk, ikke kan diskuteres principielt; men når man ved, hvordan forvaltningen, administrationen finder sted, så føler jeg mig mere tryk ved, at lovgivningen får den form, som den højtærede handelsminister foreslår, fremfor at der oprettes en selvejende institution. Hvis det blev en selvejende institution, er jeg noget ængstelig for, at der ville blive for lidt hensyntagen til de nye mennesker, som kommer til i erhvervet, at man for meget ville administrere efter og tilgodesede de interesser, som gamle organisationsfolk nu engang har. Derfor føler jeg mig egentlig noget mere tryk ved, at forvaltningen lægges over på handelsministeriet.

Jeg skal gerne erkende, at eksportrådet, som oprettes, nu får betydelig mere vidtgående beføjelser, end der fandtes under den hidtidige ordning.

Hvad angår de midler, der skal bruges i henhold til lovforslagets kapitel III, synes jeg ikke, man uden videre kan gå ud fra, at det grundlag, hvorpå man hidtil har fordelt de midler, der anvendes til disse formål, i al fremtid skal være det samme. Man må se i øjnene, at vi nu går ind i et stort markedsområde, og at der kan ske nogle strukturændringer i Danmarks erhvervsliv, som kan berettige til en ændring i fordelingen af disse midler. Derfor mener jeg, det er rigtigt, at der gives mulighed for, at ministeren får den stærkest mulige bevægelighed med hensyn til at fordele disse midler på rette måde.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af handelsministeren og tiltrådt af et flertal i udvalget.

Lynnerup Nielsen: Jeg skal indskrænke mig til et par enkelte bemærkninger. De går kort og godt ud på, at jeg på min gruppes vegne kan erklære, at vi ved afstemningen vil stemme for de ændringsforslag, der er stillet af den højtærede handelsminister og tiltrådt af udvalgets flertal, altså ændringsforslag nr. 6, 7 og 13 vedrørende lovforslaget om Danmarks erhvervsfond.

Vi kan derimod ikke stemme for de ændringsforslag, der er stillet af udvalgets mindretal.

Handelsministeren (Philip): Til indledning vil jeg gerne have lov til at takke udvalget for det arbejde, der er udført, og ikke mindst takke, fordi man har fremskynnet arbejdet af hensyn til min rejse. Jeg føler også trang til at takke for den modtagelse, lovforslaget i det store og hele har fået.

Det ærede medlem hr. Anker Lau sagde: vi har foretaget usædvanlige ting. Det forekommer mig egentlig at være en udtalelse, som er ganske naturlig for det ærede medlem, der jo har været med til at udarbejde VK-planen, formoder jeg. Men foretager man usædvanlige ting, må der jo være noget usædvanligt, man vil nå, eller noget ganske særligt, man vil nå, for ellers vil det være sådan, at man foretager det sædvanlige. Derfor stiller jeg uvilkårligt det spørgsmål til det ærede medlem: når det ærede medlem karakteriserede ændringsforslagene som usædvanlige, er der så noget ganske særligt, man vil nå? Er der nogen væsentlig forskel mellem oppositionens forslag og regeringens forslag, der kan begrunde, at man skal foretage det usædvanlige?

Jeg synes i og for sig ikke, at det rigtig fremgår af debatten her i dag, at der er tale om noget ganske særligt. Dertil kommer ydermere, at jeg kunne forstå, man ønskede disse forslag vedtaget, såfremt der var et stærkt ønske derom i næringslivet. Så vidt jeg har kunnet bemærke, er der imidlertid ikke inden for næringslivet noget ønske om reformer i den retning, som oppositionen har foreslået. Man har inden for næringslivet fundet, at regeringens forslag er et rimeligt kompromis mellem de forskellige interesser, der nu engang foreligger

på dette område; så har man akkviesceret ved det og fundet, at det var den rimelige løsning, som nu engang skulle til. Der er ikke fremkommet ønsker i den retning, som de ærede medlemmer hr. Anker Lau og hr. Weikop har nævnt; i hvert fald har jeg ikke bemærket dem.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige et par ord om det spørgsmål, som jo har optaget en del af tiden, nemlig spørgsmålet om de produktivitetsfremmende foranstaltninger.

I mine øjne er det således, at de produktivitetsfremmende foranstaltninger stort set er nyttige foranstaltninger, men man bør nu foretage en gennemgang af dem, overveje, hvilke af dem der bør fortsætte, og hvilke af dem der ikke bør fortsætte.

Det er blevet nævnt, at der er meget få midler til rådighed for dette formål. Det kommer dog an på, hvilken rente der ansættes. Det er rigtigt, at der er nævnt en rente på 3½ pct. som en rimelig rente foreløbig, men skulle der engang blive brug for mere, skulle det undre mig, om man ikke kunne få ændret rentefoden, således at der blev stillet det rigtige beløb til rådighed.

Dernæst er der blevet talt meget om, at man i dette tilfælde står over for en helt usædvanlig bemyndigelse til handelsministeren. Må jeg i den anledning gøre opmærksom på, at det budget, der skal lægges, skal forelægges finansudvalget, og derfor har folketinget på sædvanlig vis indseende med de midler, der bevilges. Der er således ikke tale om en ganske usædvanlig bemyndigelse til handelsministeren.

Alt i alt forekommer det mig, at man med det lovforslag, der er fremsat, har fundet en rimelig mellemvej mellem de ønsker, der vitterlig har foreligget om i højere grad at lade staten administrere dette område, og de ønsker, der også har foreligget om, at fonden skulle være en privat institution. De forsøg, der er gjort herpå, har jo ikke ført til noget resultat, men det forekommer mig også, at når de ikke har gjort det, skyldes det, at man sikkert i stort omfang har fundet, at det eksisterende har fungeret godt, og hvad der sker her, er jo, at det eksisterende fortsætter, dog således, at det drejes noget i retning af, at det private erhvervsliv får større indflydelse end før. For så vidt man identificerer liberalisme og

[Handelsministeren.]

det private, er det, der her foretages, sammenlignet med tidligere et skridt i liberal retning.

Anker Lau: Den højtærede minister sagde noget om, at vi anså vore ændringsforslag for noget usædvanligt. Jeg må nu indrømme, at det var det ærede medlem hr. Lars M. Olsen, der sagde noget om, at de skridt, vi ville foretage, var noget usædvanlige, og så gik jeg ind på denne tankegang og sagde, at sådan noget gør man en gang imellem, når man skønner, det er fornuftigt og nødvendigt. Men at det skulle være så usædvanligt at fremsætte et forslag, som ikke kommer udefra og ønskes af erhvervene, kan jeg ikke se. Vi er sådan indstillede her i det høje ting, at vi også selv kan få nogle gode ideer en gang imellem. Det, der foreligger her i form af vore ændringsforslag, har erhvervene, da erhvervene naturligvis ikke har kendt dem, ikke haft mulighed for at tage stilling til, det er der ikke noget at sige til.

Vi mener principielt, at de ændringsforslag, vi har stillet, er mere liberale end det lovforslag, ministeren har fremsat. Jeg skal gerne erkende, at ministerens forslag er et skridt i den rigtige retning i forhold til tidligere, men intet kan gøres for godt. Det, der i virkeligheden — bortset fra selve den administrative ramme — støder os, er hele den fuldkomne himmelblå bemyndigelse til næsten hvad som helst, at der ikke i loven må være den mindste ramme for noget som helst, hverken for beløb eller for renten eller for forholdet mellem de grupper, der skal nyde godt af loven. Der må intet stå i loven om det. Det er her, jeg synes det dog også må være i ministerens interesse at få sådanne begrænsninger ind i loven, at der er grænser for de krav, der kan rejses over for den højtærede minister. Det synes jeg dog var noget, man burde kunne snakke om, men det er altså ikke hidtil lykkedes.

Det ærede medlem hr. Niels Andersen var inde på noget af det samme. Det har dog aldrig været retsforbundets program, at bemyndigelser skulle være så vide som overhovedet muligt. Tværtimod har jeg altid haft indtryk af, at retsforbundet i høj grad var imod bemyndigelseslove. Når

vi nu får en lov, der er så vid i sine rammer, som vi aldrig før har kendt en lov, og der er et rimeligt ønske om at få sat visse grænser for de økonomiske bemyndigelser, man vil give ministeren, kunne man dog vente at få nogen støtte i alt fald fra retsforbundet i denne sag.

Jeg skal ikke sige ret meget til det ærede medlem hr. A. C. Normann, for det, jeg allerede har sagt, dækker det meste af det, jeg ville sige i mit svar til det ærede medlem. Det var imidlertid, ligesom det ærede medlem hr. A. C. Normann skød os i skoene, at vi ikke havde tid til at gøre vort arbejde ordentligt. Det vil jeg gerne afvise. Når vi ikke har haft tid til at få de pågældende ting undersøgt og bearbejdet, har det været af hensyn til den højtærede ministers rejse. Det er den, vi har ønsket at tage hensyn til, og det synes jeg ikke man skal bebrejde os. Men som sagt, hvis der er vilje til at gennemføre noget af det, jeg har nævnt med hensyn til beløbsrammerne o. s. v., noget som dog de fleste af os anser for rimelige ønsker, hvis der er ønske om at støtte os på disse områder, er der tid dertil mellem den anden og tredje behandling, og selv om den højtærede minister er på rejse, er der dog en udmærket kollega, som kan varetage hans interesser.

Weikop: Jeg vil gerne begynde dér, hvor det ærede medlem hr. Anker Lau slap, nemlig ved det ærede medlem hr. A. C. Normanns bemærkning om, at der ikke var tid til at se på vore forslag, fordi der kunne være forskellige — også juridiske — spørgsmål, som ikke kunne afklares af tidsmæssige grunde.

Jeg synes, det er meget kedeligt, at befolkningen skal få det indtryk, at vi af tidsmæssige grunde ikke her i folketinget kan gennemprøve et forslag. Der havde jo i virkeligheden ikke været noget som helst i vejen for, at den gamle lov kunne være forlænget en måned. Så ville vi have haft tid dertil. Nu har det formet sig sådan, at den højtærede minister skal rejse, og at man gerne ser disse forhandlinger afsluttet, og så har vi ikke andet at gøre end at stille vore ændringsforslag. Men jeg vil gentage: det har ikke været muligt for os at fremsætte disse ændringsforslag tidligere. Det ærede medlem hr. A. C. Normann ved

[Weikop.]

bedre end nogen anden, at vi har arbejdet meget stærkt både med toldlovsforslaget og med valutalovsforslaget, vi ved, at det var en næsten umulig belastning at få dette forslag behandlet samtidig. Derfor beklager jeg meget, at det ærede medlem hr. A. C. Normann siger, at han ikke har gjort sig den mindste anstrengelse for eller har prøvet på at vurdere vort forslag i forbindelse med socialdemokraternes. Vi har — og jeg synes, det ville være rigtigt, om den højtærede handelsminister takkede os derfor — gjort arbejdet færdigt under hensyn til hans rejse. Men utak er jo somme tider verdens løn.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann går imod en revisionsbestemmelse, fordi, siger han — og jeg ved, at også den højtærede minister har været inde herpå — man er nødt til at finde nogle beløb, så de pågældende erhverv ved, at de har pengene til rådighed. Heroverfor vil jeg gerne sige, at det kan også være betænkeligt at binde beløbene, hvis man f. eks. binder for store beløb og der kommer til at foreligge nogle nye opgaver om et helt eller et halvt år og der så ingen penge er til løsning af disse. Det kan ikke være hensigten, eller rettere, jeg går ud fra, at det ikke kan være hensigten.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann kom også ind på de drøftelser, vi har haft med hensyn til renten, og sagde, at nationalbanken kunne overhovedet ikke modtage disse penge, og den højtærede minister har også sagt til os, at det var ikke noget, nationalbanken beskæftigede sig med. Det lyder alligevel underligt, at man ikke ved en forhandling med nationalbanken skulle have mulighed for på nogenlunde lang tid at anbringe 200 mill. kr. dér, alene af den grund, at nationalbanken ville være temmelig sikker på, at de 200 mill. kr. ikke kunne bruges til at købe obligationer for. Lad nu det være, men forholderet er jo det, at nationalbanken modtager penge hver eneste dag som indlån fra alle bankerne; det er en

ganske normal fremgangsmåde, at nationalbanken modtager penge fra bankerne og forrenter dem med det samme, med, så vidt jeg husker, 3½ eller 3¾ pct. i dag. Nej, at der ikke skulle være nogen som helst mulighed i så henseende, det vil jeg nu ikke rigtig tro på.

Den højtærede minister siger, at som det tegner sig i dag — jeg forstår, den højtærede minister giver mig ret i, at der i grunden er et meget lille beløb til rådighed for produktivitetsfremmende foranstaltninger, når man regner med en rente på 3½ pct., men også selv om den højtærede minister skulle få en rente på 5 pct., og det er vel det højeste, man kan tænke sig, man kan i hvert fald ikke tænke sig at gå over diskontoen for udlån — vil der alligevel være en halv snes millioner til rådighed. Ja men da de 7 mill. kr. skal bruges til eksportfremmende foranstaltninger, er der alligevel kun ca. 3 mill. kr. tilbage.

Jeg synes, man må slå det fast her ved denne forhandling, så vi ikke senere kommer i diskussion om, hvad der er til rådighed, og hvad der ikke er til rådighed.

Når jeg for lidt siden sagde, at de to liberale partier havde fulgt det socialistiske parti, så mente jeg dermed, at man havde ladet sig overmande af det ærede medlem hr. Lars M. Olsen, således at der praktisk talt ikke kunne rettes et komma i regeringens forslag.

Lars M. Olsen: Jeg føler anledning til at gøre et par bemærkninger i tilknytning til den diskussion, der er rejst om den højtærede handelsministers forestående rejse.

Det forslag, vi behandler her, er jo ikke fremsat i forrige uge eller for 14 dage siden. Det har ligget på folketingets bord i henved 4 måneder. Jeg ved naturligvis meget vel, at arbejdet i toldlovs- og valutalovsudvalget også tog lang tid, men der havde i hvert fald været rigelig tid til, at de ændringsforslag, som man tilsyneladende lægger så stor vægt på, kunne være sat til forhandling på et meget tidligere tidspunkt, end de er

[Lars M. Olsen.]

blevet, sidst i forrige uge. Da man hørte, at der ikke fra regeringspartierne side var tilslutning til ændringsforslagene grundprincipper, opgav oppositionen enhver videre diskussion herom. Det bør dog også føjes til.

De ærede medlemmer hr. Anker Lau og hr. Weikop borede så stærkt i det kapitel i lovforslaget, kapitel III, der omhandler produktivitetsfremmende foranstaltninger. Nu ligger det ikke sådan, at man på det område står på fuldstændig bar bund. Der foreligger jo en årelang praksis, og ministeren har også på foranledning af udvalget sendt dette en redegørelse for, efter hvilke retningslinjer man tænker sig dette rammebeløb administreret i tiden fremover.

Jeg føler endvidere anledning til at gøre opmærksom på, at det også under udvalgsbehandlingen fremgik, at muligheder for en højere forrentning af kapitalen end de 3½ pct., der er nævnt, i høj grad er til stede, og jeg forstår, at en 5 pct.s forrentning ligger inden for mulighedernes grænse, således at et beløb på et sted mellem 10 og 11 mill. kr. sikkert vil kunne være til rådighed til de pågældende formål.

A. C. Normann: I anledning af det ærede medlem hr. Weikops bemærkninger til mig i diskussionen om, hvorvidt det var sent eller ikke, vi fik oppositionens forslag, vil jeg sige, at jeg nævnedes dette med det sene tidspunkt som én af mine grunde. Naturligvis har jeg gjort det, som det ærede medlem hr. Weikop opfordrede mig til, prøvet på at vurdere indholdet af oppositionens ændringsforslag. Jeg har ikke — hverken i udvalget eller her — afslået at diskutere dette princip; jeg har bare ment, at det var for sent til, at vi kunne komme igennem med det i år, uanset om grunden er, at udvalgsarbejdet har trukket længe ud og det er blevet udsat flere gange som følge af det meget presserende arbejde i told- og valutalovsudvalget, hvor mange af de samme medlemmer sad. Det er fuldkommen rigtigt, at det ikke har været nemme arbejdsvilkår. Jeg har ikke bebrejdet oppositionen noget som helst; jeg har bare sagt det, som det var: at det var næsten utænkeligt, at vi skulle kunne komme igennem i år med de overvejelser, som disse

ændringsforslag nødvendiggjorde, fordi de virkelig indebærer meget betydelige juridiske og andre konsekvenser, hvis man med hensyn til den lovgivning, vi her har haft og nu fortsætter med på en ny måde, går over på oppositionens tankegang om en selvvejende institution.

Den gældende lov udløber til den 1. april. Jeg tror ikke, det havde været muligt at komme igennem inden den 1. april med sådanne principielle ændringer, og jeg tvivler om, at det havde været muligt at komme igennem i dette folketingsår. Derfor mente jeg, at det også af den grund var bedst, at vi fortsatte arbejdet på regeringsforslagets grundlag.

I øvrigt vil jeg til det ærede medlem hr. Weikop sige, at hans bemærkninger om nationalbanken ikke ændrer ved den tilstand, at den rente, der skal anvendes til disse formål, stadig væk på den ene eller den anden måde går ud af statskassen som en ydelse fra statskassen til erhvervslivet, navnlig da de pågældende midler ikke i forvejen har været forrentet.

Det ærede medlem hr. Anker Lau betegner i sit svar til den højtærede handelsminister dette forslag som et skridt i den rigtige retning, liberalistisk set, ikke et skridt, der var langt nok efter det ærede medlems mening, men dog et skridt i den rigtige retning. Også dette styrker min forhåbning om, at de to oppositionspartier nu alligevel til sidst vil beslutte sig til at stemme for dette for erhvervslivet meget, meget gavnlige forslag.

(Kort bemærkning).

Weikop: Jeg beklager stadig, at det ærede medlem hr. A. C. Normann bliver ved at fremhæve, at der ikke var tid til det, at det var for sent til, at man kunne behandle de af os stillede ændringsforslag. Der har været et arbejdspress, men må jeg ikke have lov at sige til det ærede medlem hr. A. C. Normann: skulle det ikke være muligt at gennemføre sådanne ændringsforslag eller behandle dem i løbet af dette folketingsår, når man betænker, hvilke gigantiske forslag vi har kunnet gennemføre på 3 måneder, toldlovsforslag og valutalovsforslag? Det tror jeg ikke det ærede medlem hr. A. C. Normann kan mene.

[Weikop.]

Med hensyn til gangen i arbejdet er der jo det at sige, at da først udvalget kom i gang, krævede man eller bad man os om at stille ændringsforslag, og det skulle vi helst gøre fra den ene dag til den anden. Vore ændringsforslag fremkom vist én dag efter; så hurtigt gik det fra vor side. Det har ikke været menneskelig muligt for os at gøre det hurtigere. Hvor hurtigt arbejdet gik, fremgår jo også tydeligt af, at vi ikke engang kunne nå at få betænkningen trykt; den foreligger her i maskinskrevet stand. Jeg synes ikke, det er rigtigt, at det bliver fremstillet på denne måde, og jeg beklager egentlig, at man her er gået med til at dispensere fra forretningsordenens frister. Der havde virkelig været mulighed for en saglig bedømmelse af vore ændringsforslag, hvis man havde benyttet tiden til at gennemgå dem på en forsvarlig måde.

(Kort bemærkning).

A. C. Normann: Begge parter kender de forudsætninger, under hvilke dette arbejde er foregået. Jeg skal bare tilføje, at en række udsættelser af udvalgets arbejde og udvalgets møder har fundet sted efter henstilling fra det ærede medlem hr. Weikop.

(Kort bemærkning).

Weikop: Det ærede medlem hr. A. C. Normanns sidste bemærkning tyder på lidt for megen frimodighed. Det ærede medlem var formand for dette udvalg, og mens vi arbejdede med valutaloven, spurgte det ærede medlem mig, om jeg havde noget imod, at man udsatte disse forhandlinger, fordi vi havde dette arbejdspress, og det sagde jeg ja til.

(Kort bemærkning).

A. C. Normann: Jeg har som formand for det udvalg, her er tale om, gentagne gange fået henvendelser fra det ærede medlem hr. Weikop, det ærede medlem hr. Anker Lau og yderligere et par medlemmer af oppositionens grupper samt repræsentanter for socialdemokratiet om udsættelse, og 3 eller 4 gange er vore møder blevet udsat som følge af disse henstillinger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 79 stemmer mod 50.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 79 stemmer mod 50.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes med 80 stemmer mod 50.

§ 2

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5

forkastedes med 80 stemmer mod 50.

Ændringsforslagene nr. 6 og 7

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8

forkastedes med 80 stemmer mod 50.

Ændringsforslag nr. 9

forkastedes med 80 stemmer mod 50.

Ændringsforslag nr. 10

forkastedes med 80 stemmer mod 50.

§ 3 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 betragtedes som
bortfaldet efter vedtagelsen af § 3.

§§ 4-10
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11

forkastedes med 79 stemmer mod 50.

§ 11

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12

forkastedes med 79 stemmer mod 50.

Ændringsforslag nr. 13

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14
forkastedes med 79 stemmer mod 50.

§ 12 i den ændrede affattelse og §§ 13 og 14
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15
forkastedes ved, at

§ 15
vedtoges med 79 stemmer mod 50.

§ 16
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om lån og garantier til visse erhvervsvirksomheder.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3002, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 521).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Lars M. Olsen: Jeg skal opfordre folketinget til at stemme for lovforslaget med de 2 ændringsforslag, som er stillet af handelsministeren og tiltrådt af regeringspartierne.

Anker Lau: Dette lovforslag om lån og garantier til visse erhvervsvirksomheder skal jeg ikke sige mange ord om. Vi har jo flere gange tidligere, dengang den stats-

finansiering, der her er tale om, fandtes i loven om fremme af danske erhvervsinteresser, foreslået, at den blev taget ud af loven. Vor stilling er ikke ændret siden. Den lille ændring, som er foreslået, formentlig på grund af retsforbundets stilling, kan egentlig kun kalde på smilet. Om ordet „garanti“ står i § 1 eller i § 3, gør jo ikke den mindste forandring. Der er nøjagtigt lige så meget statsfinansiering i lovforslaget nu, som der var, dengang det ærede medlem hr. Niels Andersen ved første behandling talte hårdt til den højtærede handelsminister. Det skal dog noteres, at retsforbundet ved denne lejlighed stemmer for en fortsættelse af denne statsfinansiering. Mit parti anser denne lov for inderlig overflødig. Kan vore banker ikke klare opgaver, der ligger inden for rammen af 17 mill. kr., må der være noget galt med bankerne eller med denne lovs hensigt.

Vi vil ikke deltage i afstemningen vedrørende denne lille ændring, men vil stemme imod lovforslaget ved tredje behandling.

Weikop: Det fremgår jo klart af betænkningen, at heller ikke mit parti kan gå ind for dette lovforslag, men indstiller det til forkastelse. Der er efter vor mening ikke nogen saglig begrundelse for lovforslaget. Den tidligere lov, hvor man også havde 10 mill. kr. til rådighed til industrien, blev — det har jeg været inde på tidligere — administreret på en sådan måde, at enhver kunne se, at der ikke var grund til at fortsætte. Man gav under denne lov, hvor der altså også var 10 mill. kr. til rådighed årlig, et enkelt firma tilsagn om 8 mill. kr., et andet om ca. 6,5 mill. kr., og man tilbageholdt vistnok et millionbeløb til en virksomhed, som senere viste sig slet ikke at komme i gang. Sådan noget opfordrer efter vor mening ikke til efterfølgelse. Og 2 mill. kr. til skibsbygning, det er da vist ret betydningsløst; det kan da også kun betragtes som en gestus. Man er jo nemlig her ikke i stand til — i modsætning til, hvad der var tilfældet ved den forrige sag, vi behandlede — at give noget tilsagn ud over de 2 mill. kr., der er nævnt i selve lovforslaget, fordi der her — som sagt i modsætning til det forrige lovforslag